

Skaručna

16

Vasice okrog Šmarne gore, na katero smo se pretekli mesec podali »s pesnikom Prešernom«, so slovenski literarni zgodovini prinesle nekaj pomembnih mož. Mednje spada tudi Jakob Alešovec, čeprav so mu to mesto dolgo časa odrekli.

Jakob Alešovec je bil rojen v Skaručni pri Vodica. Julija 1842 je prijeljal na svet v dru-

žini vaškega bajtarja in čevljarja. Oče ga je namenil za naslednika v svoji rokodelski obrti, a so mu učitelji v ljudski šoli prekrizali načrte. V fantu so spoznali veliko nadarjenost ter poskrbeli za šolanje v Kamniku, pozneje pa tudi v Ljubljani. Tu je Jakob obiskoval gimnazijo, a je ni uspel dokončati. Poskusil je še na učiteljski, a tudi tu ni šlo, saj se je znašel v gmotnih težavah. Kaj mu je ostalo drugega, kot da je šel za domačega učitelja h graščaku in pesniku Miroslavu Vilharju, pozneje pa za knjižničarja v Vipavo. Petindvajsetleten je v Ljubljani prevzel uredništvo lista »Triglav«, dve leti zatem pa je že začel izdajati samostojen list »Brenčelj v lažnivi obliki«. Ta je izhajal polnih sedemnajst let. Alešovec je v njem na satiričen način opisoval slovenske narodne veljake, predvsem tiste, ki so se radi nagibali na nemško stran. S tem se je marsikomu zameril, list je bil večkrat zaplenjen, Alešovec pa zaprt. Poleg uredništvovanja je tudi mnogo pisal. Sprva v nemščini, ko pa je naletel na prave slovenske rodoljube, ki so ga prepričali o nesmotnosti tega početja, se je preusmeril v domače vode ter ustvaril vrsto zanimivih del: Petelinov Janez, Iz sodnijskega življenja, Ljubljanske slike, Ne v Ameriko itd. Napisal in priredil je celo vrsto veseloi-ger, ki so bile hvaležno gradivo za naše ljudske

odre. Vrhunec pisanja pa pomeni njegov življenjepis 'Kako sem se jaz likal', ki je izšel leta 1886. Dal mu je podnaslov Povest slovenskega trpina. V njem opisuje svoja otroška in šolska leta ter življenje do prevzema uredniške službe pri Triglavu. Za nas je seveda najbolj zanimiv njegov spomin na otroška leta v domačem kraju. Z vedrim humorjem opisuje, kako si je moral kot otrok revnih kmečkih staršev utirati pot do izobrazbe. Leta »likanja« pomenijo tudi najlepše obdobje njegovega življenja. Pred časom je Prešernova družba ponatisnila knjigo 'Kako sem se jaz likal' ter tako omogočila, da se tudi mi srečamo s težkim življenjem v preteklosti, ki pa ga Alešovecovo pisanje naredi prijetnega in zabavnega.

Žal pa je ravno delo 'Kako sem se jaz likal' nastalo ob zatonu Alešovecovega ustvarjanja. Že v mladosti je imel težave z očmi, po štiridesetem letu pa se mu je vid še poslabšal. Zadnja leta svojega življenja je preživel skoraj popolnoma slep in v hudi revščini. Kot ubog berač je obiskoval vaške hiše, župnišča in gradove ter se tako vsaj za silo preživljal. Življenje slovenskega trpina se je dopolnilo v ljubljanski hiralnici, kjer je leta 1901 umrl. Zapuščeni in pozabljeni.

Andrej Mrak

Slovesno ob prazniku republike

(nj) V Petrolu, delovni organizaciji Zemeljski plin, so ob dnevu republike pripravili slovesnost, na kateri so delavcem podelili jubilejne nagrade za 10 in 25-letno zvestobo kolektivu. V kulturnem programu pa so nastopili učenci osnovne šole Milan Mravlje ter ženski pevski zbor sozda Petrol.

*Tri dnevi mika
malega
Škarat-jav*

Torek

Ata in mama sta že nekaj dni huda name. Začelo se je, ko je ata predlagal, da bi šla silvestrovat v Kranjsko goro. Mama je izračunala, da bi ju to stalo toliko, da bi potem tri ali štiri mesece uživali več ali manj zeljnate jedi (recimo — kislo zelje, dušeno zelje, kuhano zelje, zelje kar tako in podobno). Ker zelja ne maram, sem bil tudi jaz proti Kranjski gorji, čeprav me ni nihče omenjal in se mi zdi, da sploh nisem bil predviden za kranjskogorsko posadko.

Mama je predlagala, naj bi šli k teti Anči, kar bi bilo najceneje in še ostalo nam bi kaj, saj teta Anča vedno da še popotnico povrh, ko je vsega konec. Ata je bil proti, ker bi rad vsaj enkrat v letu plesal in se veselil, ne pa poslušal, kako je Štanharjeva Cilka izgubila moža, kako nesrečna je Kravcarjeva Štefa, ker so ji vzeli žolčne kamne in kako teto Ančo boli noga. Zlasti takrat, ko dežuje. Ker te dni dežuje, bi gotovo silvestrovali s tetino nogo...

Mama je rekla, da bi lahko tudi prizgoraj omenjeni teta plesala, nakar se je ata nakremžil in omenil, da s plesom zanesljivo ni mislil na nevznemirljivo prefrivanje, ampak na stiskanje s kakšno brhko tridesetletnico. Naša mama ni brhka tridesetletnica in je takoj vedela, da ni v igri. Naredila se je uzeljeno, vendar je vseeno predlagala, naj bi potemtakem silvestrovala na Gospodarskem razstavišču. Tam bo veselica z naslovom: Mito Trefalt silvestruje s člani sindikata. Vstopnina je 100 dinarjev, prodajali pa ne bodo ničesar, tudi pijače ne. Vse moraš prinesiti s seboj.

To seveda ni problem. Jaz sem vprašal, ali bosta vzela krompir in perutničke v kanglici, s katero je nekoč mama atu nosila kosilo, ko je bil še v službi v železniški čuvajnici. Grdo sta me pogledala, zaradi česar sem dobil pogum. Vprašal sem ju, ali ju nič ne moti, če bo sto ali dvesto metrov niže v hotelu ena a hodila elita v dolgih oblekah in la: astih čevljih, ona dva bosta pa krevsala na razstavišče s termosko in tenstanim krompirjem v kanglici. Se bolj grdo sta gledala. Nato sem predlagal, naj ata pride totalno pijan in bo imel tako s seboj dovolj pijače v najbolj praktični embalaži — kajti pijače tam ne bodo prodajali.

Jaz seveda še nisem član sindikata, ampak ko nekoč bom, se bom boril proti vsem demagogijam in se na vse kriplje upiral temu, da bi kdo delovno ljudstvo celo na najlepšo noč v letu trpal v kakšen zabavišni geto s kakšnim nacionalnim idolom, ki bi bil sicer druge dni v lefu — bogneđaj — celo med najtežjimi davkopačevalci v občini. Ko bom velik, se bom, skratka, bojeval tudi proti velikim socialnim razlikam, zaradi katerih sploh lahko pride do tako žalostnih kontrastov.

Tako bom storil jaz. Mama in ata naj se pa odločita sama. Jaz ne bom več dregal vanju...

Srečno!

Srečka

Ne prezrite!

Prispevke za naslednjo številko pričakujemo do 11. januarja 1985